

YHTEENVETO

ALLEKIRJOITUKSET

Nimi	Yritys	Aikaleima
Kari-Juhani Kähkönen	Satakunnan	27.04.2023 07:56
JUHA ARTTURI HARTILA	koulutuskuntayhtymä	01.05.2023 20:11
REIJA MARIKA LEIVO	Satakunnan	28.04.2023 13:45
OUTI KANGASNIEMI	koulutuskuntayhtymä	03.05.2023 21:37
	Satakunnan	
	koulutuskuntayhtymä	
	Satakunnan	
	koulutuskuntayhtymä	

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus (nr. 2022), asiakirja 1

Tämä sopimus on sähköisesti allekirjoitettu.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

2022

ARVIOINTIKERTOMUS

Satakunnan koulutuskuntayhtymän
tarkastuslautakunnan arviointikertomus
yhtymäkokoukselle

26.4.2023

SISÄLLYS

1	Tarkastuslautakunnan toiminta.....	1
2	Vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen käsittely	2
3	Talouden analyysi	4
4	Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen.....	6
5	Tuloksellisuuden arviointi.....	9
6	Muut havainnot.....	10
	Allekirjoitukset.....	13

1 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet koulutuskuntayhtymässä toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävä on arvioida, onko kuntayhtymän toiminta ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista.

Tämä arviointikertomus koskee vuotta 2022. Sataedun tarkastuslautakuntaan kuuluivat tilikaudella 2022 seuraavat jäsenet (alla on kerrottu henkilökohtaiset varajäsenet):

Kari Kähkönen, pj.
Pentti Luodetlahti

Kankaanpää
Kankaanpää

Juha Hartila
Markus Mäkinen

Uvila
Harjavalta

Reija Leivo
Maija Suni

Kankaanpää
Säkylä

Outi Kangasniemi, vpj.
Hannele Henriksson

Kankaanpää
Eura

Tilintarkastajan toiminta

Kuntayhtymän tilintarkastajana toimi KPMG Oy Ab vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, KHT Päivi Rintala. Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimivat Pipsa Salkosalo ja Samuli Virtanen KPMG Oy Ab:sta.

Tarkastuslautakunta seuraa myös tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle kaksi kertaa tilikautta 2022 koskevista asioista.

Arviointityö tilikaudella 2022

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain ja tarkastussäännön edellyttämiä asioita tilikaudelta 2022 erikseen hyväksytyn arviointisuunnitelman ja kokousaikataulun mukaisesti. Arviointisuunnitelma hyväksyttiin tarkastuslautakunnan kokouksessa 05/2022.

Tarkastuslautakunta piti viisi tilikauteen 2022 kohdistunutta kokousta. Kokouksissa tarkastuslautakunta kuuli kuntayhtymän johtoa ja sai selvityksiä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Lautakunnan kokouksiin oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä.

Tarkastuslautakunta on perehtynyt tilikauden aikana kuntayhtymässä laadittuihin toiminnan ja talouden raportteihin sekä tilinpäätökseen 2022.

Sidonnaisuuksien valvonta

Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista henkilöistä säädetään kuntalaissa. Tarkastuslautakunta käsitteli ilmoitukset tehtävänsä mukaisesti kokouksessa 05/2022.

Tarkastuslautakunnan esitys yhtymäkokoukselle

Kuntalain 121 §:n mukaan kuntayhtymähallituksen on annettava valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan arviointikertomus antaa aihetta. Sataedussa yhtymävaltuuston tehtävää hoitaa yhtymäkokous.

Tarkastuslautakunta esittää yhtymäkokouksen päätettäväksi, että yhtymähallitus ja muut tilivelvolliset ottavat huomioon arviointikertomuksessa estetyt havainnot ja esittävät syyskauden 2023 loppuun mennessä yhtymäkokoukselle, mihin toimiin niiden johdosta on ryhdytty.

2 Vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen käsittely

Yhtymähallituksen kokouksessa 11/2022 50§:ssä käsiteltiin selvitys arviointikertomuksessa 2021 esitettyjen havaintojen huomioinnista ja toimenpiteistä.

Alla yhteenveto kyseisen selvityksen sisällöstä mustalla ja vuoden 2021 tarkastuslautakunnan suositukset oranssilla.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että opiskelijapalautteesta saatuja kansallisen AMIS-palautteen tuloksia pitää pystyä vertailemaan tilinpäätöksessä myös alueellisesti. Tarkastuslautakunta myös huomauttaa, että mikäli tilinpäätöksessä viitataan valtakunnallisiin verrokkilukuihin, tulee nämä esittää myös tilinpäätöksessä.

Saadun selvityksen perusteella valtakunnan vertailu on toteutettavissa.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, ettei talousarviota tulisi laatia lähtökohtaisesti alijäämäisenä.

Saadun selvityksen mukaan talousarviota ei tulevaisuudessa lähtökohtaisesti laadita alijäämäisenä.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että opiskelijapalautteen keräämiseen kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota ja tiedottamiseen panostetaan. Tarkastuslautakunta lisäksi edellyttää, että opiskelijatytyväisyyskyselyssä esiin nousseisiin kehittämiskohteisiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Lisäksi tarkastuslautakunta suosittaa, että opintojen ohjauksessa sekä HOKS-keskusteluissa kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota jatko-opintomahdollisuuksien esiin tuomiseen.

Molempiin kohtiin tullaan saadun selvityksen perusteella kiinnittämään huomiota.

Tarkastuslauta edellyttää, että mikäli toiminnallisten tavoitteiden seurannassa käytetään määrällisiä mittareita, tulee kaikkien mittareiden osalta esittää myös toteumatiedot tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunta myös edellyttää, että toiminnallisten tavoitteiden arvioinnissa hyödynnetään myös valtakunnallisia vertailutietoja.

Saadun selvityksen mukaan talousarvioon 2023 on pyritty kokoamaan vain tavoitteita, joiden toteutuman pystyy yksikäsitteisesti arvioimaan tilinpäätöksessä.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, ettei hyviin työhyvinvointikyselyn tuloksiin tule tyytyä, vaan on tärkeää panostaa henkilöstön hyvinvointiin myös jatkossa. Tarkastuslautakunta huomauttaa, ettei Sataedu päässyt tavoitteeseensa opettajien muodollisen kelpoisuuden tai henkilöstön kehittämiseen kohdistettujen resurssien osalta. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että Sataedun tulee panostaa henkilöstön kehittämiseen kohdistettuihin resursseihin.

Saadun selvityksen mukaan kelpoisuuden osalta tavoite on syytä pitää korkeana jatkossakin ja pyrkiä tavoitteeseen, vaikka opettajan kelpoisuuden osalta se on hyvin vaativa tavoite.

Tarkastuslautakunta lisäksi muistuttaa edellisvuoden tapaan, ettei henkilöstöraportista vieläkään ilmene, mitä tarkoitetaan työhyvinvointikeskusteluiden kohdehenkilöstöllä (284 työntekijää vuonna 2021). Tarkastuslautakunta edellyttää, että keskustelut käydään koko henkilöstön kanssa, ellei se esim. lyhytaikaisista työsuhteista johtuen ole perusteetonta.

Saadun selvityksen mukaan työhyvinvointikeskustelut käydään yli 99 %:n vakituisen henkilöstön ja pitkien määräaikaisuuksien osalta. Saadun selvityksen mukaan raportointia kehitetään luettavamaksi ja yksikäsitteisemmäksi.

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen käsittelystä

Tarkastuslautakunta kiittää saadusta selvityksestä, mutta toivoo jatkossa kattavammin tietoa tehdyistä toimenpiteistä.

Lisäksi lautakunta huomauttaa, ettei kaikkien edellisten vuosien havaintojen pohjalta ole tehty konkreettisia toimia. Tarkastuslautakunta edellyttää, että tilinpäätöksessä ilmoitetaan myös koko maan verrokkiluku, mikäli tällainen tieto on saatavilla. Lisäksi vuoden 2022 henkilöstöraportissa ei ole tänäkään vuonna avattu, mitä tarkoitetaan työhyvinvointikeskusteluiden kohdehenkilöstöllä.

Tarkastuslautakunta lisäksi edellyttää edellisvuosien tapaan, että opiskelijapalautteiden antamiseen kannustamiseen kiinnitetään jatkossa erityistä huomioita, sillä opiskelijapalautteiden määrät ovat laskeneet vuonna 2022 entisestään.

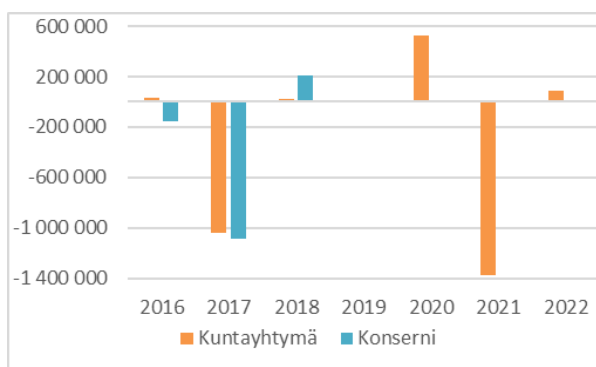

3 Talouden analyysi

Tilikauden 2022 tuloksen muodostuminen

Talousarviossa on aiempien vuosien tavoin asetettu kuntayhtymän sitoviksi tasoiksi tuloslaskelmaosan vuosikate, investointiosan kokonaismenot sekä rahoitusosan toiminnan ja investointien rahavirta. Talousarvion sitovat erät saavutettiin.

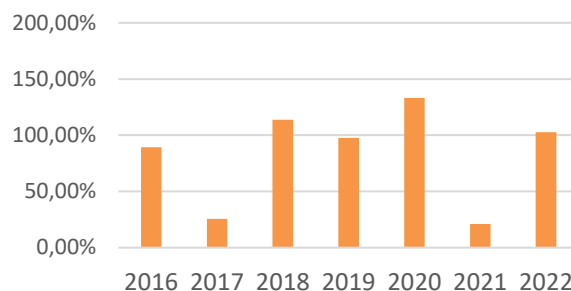
Vuoden 2022 talousarvio oli jo lähtökohtaisesti rakennettu alijäämäiseksi (-0,58 milj. eur), mutta tilikausi päättyi ylijäämäväliseen tulokseen (0,92 milj. eur). Tähän vaikuttivat positiivisesti kuntayhtymän toimintatuotot (27,5 milj. euroa), jotka olivat 1,7 milj. euroa talousarvioita suuremmat. Kuntayhtymän taseessa on edellisiltä vuosilta kertynyttä ylijäämää 4,03 milj. euroa.

Kuvio 1. Kuntayhtymän ja konsernin yli/alijäämät. Vuoden 2018 jälkeen ei ole laadittu konsernitilinpäätöstä.

Kuntayhtymän vuosikate oli tilikaudella 1,6 milj. euroa, mikä oli 1,3 milj. euroa edellisvuotta suurempi. Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka kuluksen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen mittari arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä.

Alla olevassa taulukossa esitetään kuntayhtymän vuosikatteen suhde poistojen suuruuteen. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen (tunnusluvun arvo on > 100 %). Poistoja kuntayhtymä teki tilikaudella 1,56 milj. euroa. Päättyneellä tilikaudella kuntayhtymän tulorahoitus oli poistoihin nähden riittävä, sillä vuosikatteen ja poistojen suhde oli 102,82 %.

Kuvio 2. Kuntayhtymän vuosikate prosenttia poistoista.

Keskeisiä syitä oletettua suurempaan toimintakatteeseen olivat arvioitua suurempana saadut valtionavustukset. Toimintakulujen osalta talousarvio ylitettiin vain hieman. Talousarvioissa toimintakuluihin oli budjetoitu 24,9 milj., kun taas tilikauden toteuma oli 25,8 milj. euroa.

Merkittävin talousarvio poikkeama toimintakulujen osalta oli palveluiden ostoissa. Palveluiden ostot kasvoivat tilikaudella 0,7 milj. euroa eli 20 % edellisvuodesta. Muiden palveluiden ostoihin oli budjetoitu talousarviossa 3,4 milj. euroa ja tilikauden toteuma oli 4,1 milj. euroa. Kulujen kasvu johtui pitkälti oppisopimuskoulutusten lisääntymisestä, sillä oppisopimuskoulutusten korvaukset työnantajille kasvoivat edellisestä tilikaudesta 0,4 milj. euroa (2021: 0,5 milj. eur; 2022: 0,9 milj. eur). Lisäksi merkittävää kasvua edellisvuodesta oli matkustus- ja majoituspalveluiden osalta (2021: 0,32 milj. eur; 2022: 0,47 milj. eur), mihin vaikuttivat erityisesti tilikaudella järjestetyt Taitaja-kisat.

Investointien toteutuminen

Yhtymäkokouksen vahvistamat investointimäärärahat olivat talousarviossa ja investointisuunnitelmassa 1,6 milj. euroa. Se jakaantui pääluokittain seuraavasti:

- Koulutuspalvelut 900 t€
- Kiinteistöt 500 t€
- Muut 200 t€

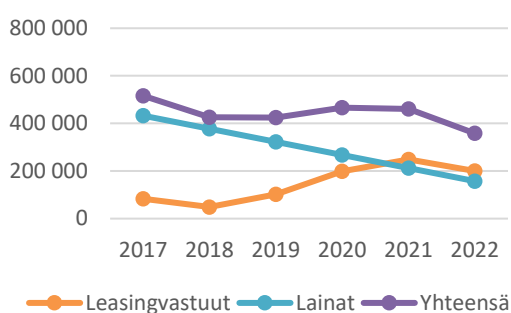
Investointeihin käytettiin tilikaudella 1,5 milj. euroa.

Investointien tulorahoitus % ($100 \cdot \text{vuosikate} / \text{investoinnit}$) oli tilikaudella 106,9 % (2021: 26 %; 2020: 127 %). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa sen prosenttiosuuden, mikä osuus investoinneista on jäänyt rahoitettavaksi rahavarojen määrää vähentämällä.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä vuosilta 2018 – 2022 on 0,452 milj. euroa (2017 – 2021 on -1,15 milj. euroa). Tunnusluku ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta on jäänyt lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Laina- ja leasingkannan kehitys

Kuntayhtymän lainamäärä on kokonaisuudessaan pienentynyt tasaista tahtia jo usean vuoden ajan. Näin ollen kuntakonserni toimii yhä vähemmän ulkopuolisen rahoituksen turvin.

Kuvio 3. Laina- ja leasing-vastuut konsernissa.

Kuvio 3 osoittaa lainamäärän kehityksen. Rahalainojen määrä on vähentynyt -55 t€ vuodesta 2021 ja leasing-vastuut ovat vähentyneet -48 t€. Leasing-

vastuiden määrä ylitti rahalainojen määrän vuonna 2021 ja vuonna 2022 rahalainoja oli 157,5 t€ ja leasing-vastuita 200,7 t€).

Muut tunnusluvut

Omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus ovat tunnuslukuja, joiden avulla voidaan tarkastella vakavaraisuuden kehitystä. Omavaraisuusaste kuvaa oman pääoman suhdetta koko pääomaan. Sataedun omavaraisuusaste on ollut koko tarkastelujakson hyvällä tasolla. Omavaraisuusaste oli päättyneellä tilikaudella 80 %. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona pidetään kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta.

Taulukko 1. Omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Omavaraisuusaste	82 %	83 %	86 %	87 %	82 %	80 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	18 %	18 %	17 %	14 %	26 %	24 %

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun tulisi olla 50 %:n alapuolella. Myös tällä tunnusluvulla mitattuna Sataedun taloudellinen tilanne on hyvällä tasolla.

Tarkastuslautakunnan arvio kuntayhtymän taloudesta

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymän taloudesta on edellisten vuosien tapaan pidetty hyvää huolta. Vuosi 2022 oli taloudellisesti edellisvuotta parempi: vaikka vuoden 2022 talousarvio laadittiin alijäämäisenä, ei alijäämiä syntynyt vaan kuntayhtymä teki positiivisen tuloksen. Tähän toki vaikuttivat ennakoitua suuremmat valtionavustukset. Toimintakulujen osalta kuntayhtymä pysyi kiitettävällä tavalla talousarvion viitekehityksessä ja tämä johti osaltaan taloudellisesti hyvään tulokseen.

Kokonaisuudessaan Sataedun taloudellinen tilanne onkin varsin hyvä. Tarkastuslautakunta haluaa kuitenkin nostaa esiin riskienhallinnan tärkeyden osana kuntayhtymän talousjohtamista. Kuntayhtymän on tärkeää varautua talouden suunnittelussa mahdollisiin haastavampiin vuosiin ja toimintaympäristön muutoksiin. Kuntayhtymän on järkevää pitää toimintakulunsa kohtuullisella tasolla, sillä kuntayhtymän tulo-rahoitus on riippuvainen hallitusohjelmien vaihtuvista linjauksista. Myös ikäluokkien pieneneminen tulee näkymään tulevaisuudessa toimintatuottojen määrän laskuna.

4 Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymän talousarviossa on kuusi strategista painopistettä, joista kolmelle oli asetettu numeerisia mittareita. Seuraavassa taulukossa arvioidaan näiden määrällisten tavoitteiden toteutumista. Tiedot toteumasta tarkastuslautakunta on saanut tilinpäätöksestä.

Taulukko 2. Määrällisten talousarviotavoitteiden toteutuminen

Mittari	2022 Talousarvio	2022 Toteuma	Saavutettiin tavoite?	Koko maa
Strateginen painopiste: Opintojen etenemistä varmistavat ohjaus- ja opetusjärjestelyt				
Yhteishaun kautta tulevat opiskelijat	393	346	Ei	-
Opiskelijoiden työllistyminen	72 %	64 %	Ei	67 %
Opiskelijoiden jatko-opinnot	7 %	5,9 %	Ei	7,2 %
Tutkintojen läpäisyaste kolmessa vuodessa	70 %	71,4 %	Kyllä	68,6 %
Suoritettujen tutkintojen lukumäärä	1150	1150	Kyllä	-
Opiskelijoiden eroamisaste	7,5 %	8,3 %	Ei	10,3 %
Kesäajan oppisopimusten määrä	150	113	Ei	-
Opiskelijaliikkuvuus Sataedusta Eurooppaan	50	38	Ei	-
Opiskelijaliikkuvuus Euroopasta Sataeduun	30	40	Kyllä	-
Strateginen painopiste: Opintojen etenemistä varmistavat ohjaus- ja opetusjärjestelyt, palautteet				
AMIS-palaute, alkupalaute		4,3	-	4,3
Aloittavien opiskelijapalautteen antaminen	75 %	44 %	Ei	41 %
AMIS-palaute, loppupalaute	4,2	4,2	Kyllä	4,1
Valmistuvien opiskelijapalautteen antaminen	75 %	49 %	Ei	50 %
Kansallinen työelämäpalaute, tp-ohjaajat	4	4,2	Kyllä	4,1
Kansallisen työelämäpalautteen vastausprosentti, tp-ohjaajat	60 %	26 %	Ei	27 %
Kansallinen työelämäpalaute, työnantajat	4	4,2	Kyllä	4,1
Kansallisen työelämäpalautteen vastausprosentti, työnantajat	60 %	20 %	Ei	22 %
Strateginen painopiste: Johtaminen ja henkilöstö				
Toteutunut opiskelijavuosimäärä	2 400	2 404	Kyllä	-
Opettajien muodollinen kelpoisuus	90 %	86,7 %	Ei	-
Henkilöstön kehittämisen osuus henkilöstömenosta	3,5 %	2,9 %	Ei	-
Henkilöstöhyvinvointi	4,1	3,9	Ei	-
Kiinteistöjen neliömäärä	vähenee 4000 m ²	vähenee 1471 m ²	Ei	-

Muut strategiset painopisteet

Näiden kolmen määrällisin mittarein mitattavan strategisen painopisteen lisäksi kuntayhtymä oli asettanut kolme laadullista tavoitetta, jotka olivat:

- Sujuva ennakointi työelämän tarpeista
- Työelämäyhteistyön toimivuus
- Kestävä kehitys

Sujuvaan ennakointiin työelämässä vastattiin vahvistamalla tiedolla johtamista. Tätä toteutettiin ottamalla Kompassi-työkalu koko henkilöstön käyttöön. Kompassista löytyvät reaaliaikaisesti Sataedun keskeiset tunnusluvut sekä saadut palautteet. Kompassia kehitetään edelleen vahvistamaan tiedolla johtamista. Lisäksi opiskelijavuosia kohdennettiin määrällisesti ja laadullisesti vastaamaan alueen tarpeita siten, että vuoden 2023 koulutustarjontaa suunniteltiin kerätyn ennakointimateriaalin pohjalta.

Työelämäyhteistyön osalta Sataedussa on jatkettu Palvelulupaus-konseptin mukaista toimintaa yritysten, muiden työnantajatahojen ja niitä edustavien tahojen kanssa. Sen puitteissa eri opintoalat ovat toteuttaneet palvelulupauskumppaniensa kanssa niiden osaavan työvoiman saamiseen tähtäviä ja olemassa olevan henkilöstön osaamisen kehittämiseksi tähtäviä toimia kunkin toimialan erityistarpeet ja piirteet huomioiden

Lisäksi SataeduPRO on aktiivisesti ollut mukana mm. jatkuvan oppimisen ja työllisyyden hoidon teemojen mukaisissa verkostoissa. SataeduPRO toteutti täydennyskoulutuksia yrityksille, jatkoi monialaista työelämärelevanttia työvoimakoulutusta ja osaajatuontiin liittyviä koulutuspalveluita. Syksy 2022 näyttäytyi yritysten yhteishankintakoulutusten osalta huomattavasti kevättä varovaisempaan johtuen todennäköisesti inflaation ja energiakriisin aiheuttamasta epävarmuudesta yrityksissä.

Kestävään kehityksen osalta kuntayhtymä käynnisti OKKA-säätiön kestävän kehityksen sertifiointiprosessilla, joka toteutettiin syksyn aikana. Itsearviointiin osallistettiin laajasti talon henkilöstöä. Kestävän tulevaisuuden Sataedu -työryhmä on valmistellut vastuullisuusohjelmaa, jossa on määritelty talon kestävän kehityksen tavoitteet ja toimet. Vastuullisuusohjelman pohjana on hyödynnetty OKKA –sertifiointityön aineistoa.

Tarkastuslautakunnan arvio toiminnallisten vuositavoitteiden toteutumisesta

Sataedun määrällisillä mittareilla mitattuna maan keskitasoa

Määrällisten vuositavoitteiden toteutumisen näkökulmasta kuntayhtymän toiminta vaikuttaa olevan kohtuullisella tasolla. Vaikka huolestuttavan suuri osa määrällisistä tavoitteista ei toteutunut, eivät tavoitteiden alitukset olleet suuria. Toisaalta myöskään merkittäviä onnistumisia ei määrällisten tavoitteiden osalta tilikaudella nähty. Sataedun toiminta oli myös monella mittarilla tarkasteltuna lähellä koko maan keskitasoa tai sen alle.

Tarkastuslautakunta haluaakin nostaa esiin, että kuntayhtymän strategisessa suunnittelussa tulisi tarkasti pohtia, mitä toimenpiteitä voitaisiin tehdä, jotta kuntayhtymä pääsisi yhä useamman mittarin osalta tavoitteeseen ja saisi nostettua tasoansa koko maan keskitason yläpuolelle.

Henkilöstön hyvinvointiin panostettava resursseja

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esiin erityisesti huolen henkilöstöhyvinvoinnin kehittämiseen käytetyistä resursseista. Henkilöstöhyvinvointikyselyiden tulokset ovat laskeneet eikä työtyytyväisyyden osalta päästy tavoitteeseen. Lisäksi henkilöstön kehittämisen osuus henkilöstömenoista oli huomattavasti tavoitetta alhaisempi. Tavoitteiden mukaiseen resurssien käyttöön tulisikin jatkossa kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi tarkastuslautakunta edellyttää, että tilinpäätöksen henkilöstöraportista tulisi käydä ilmi, mitä konkreettisia toimenpiteitä tilikaudella on henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseksi.

Tyytyväisyys hyvällä tasolla, mutta kyselyiden vastausprosentit matalat

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota opiskelija- ja työelämäkyselyiden mataliin vastausprosentteihin: vaikka tulokset ovat kyselyissä hyviä (yli 4), ovat vastausprosentit alhaiset (alle 50 %). Opiskelijapalautteen kerääminen vaikuttaa kuitenkin olevan koko maan tasolla haastavaa, mistä indikoi matalat keskimääräiset vastausprosentit koko maassa. Sataedun toteuma ei merkittävästi poikkea koko maan keskitasosta. Tarkastuslautakunta kuitenkin muistuttaa, että opiskelijapalaute on tärkeä mittari toiminnan laadun arvioinnissa, joten vastaamiseen kannustamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota myös jatkossa.

Tilinpäätöksen informatiivisuuteen kiinnitettävä huomiota

Määrällisten tavoitteiden osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota tilinpäätöksen informatiivisuuteen. Tilinpäätökseen on tehty selviä parannuksia määrällisten tavoitteiden esittämisen osalta edellisvuodesta. Tarkastuslautakunta kuitenkin kaipaa yhä Sataedun tulosten rinnalle vertailutiedoksi koko maan vertailulukuja - siltä osin kuin tietoja on saatavilla. Tämä auttaisi tilinpäätöksen lukijaa arvioimaan, ovatko Sataedun tulokset hyvällä vai huonolla tasolla verrattuna muihin vastaaviin toimijoihin. Lisäksi tarkastuslautakunta edellyttää, että tilinpäätöksessä on avattava kattavammin myös määrällisten tavoitteiden toteumien taustoja. Nyt tilinpäätös ei anna riittävää kuvaa lukijalle siitä, mitkä asiat johtivat tavoitteiden alittumiseen.

Tiedolla johtamiseen ja kestävään kehitykseen hyvä panostaa myös jatkossa

Laadullisten tavoitteiden osalta Sataedussa on tilikaudella tehty positiivisia toimenpiteitä, joita on hyvä jatkaa myös tulevaisuudessa. Tulevaisuudessa tiedolla johtamisen merkitys korostuu entisestään, minkä vuoksi Kompassi-työkalun kehittämistä tulee jatkaa ja panostaa Kompassin antaman tiedon hyödyntämiseen sekä arkityössä, että kehittämisen työkaluna.

Tarkastuslautakunta näki myös positiivisena kestäväen kehityksen edistämisen eteen tehdyt toimenpiteet. Kestäväen kehitykseen ja vastuullisuuteen panostaminen vastaa tulevaisuuden tarpeisiin ja tässä ollaan Sataedussa hyvällä mallilla VASKI-hankkeen myötä. Tarkastuslautakunta kuitenkin muistuttaa, että kestäväen kehitykseen ja vastuullisuuteen on tärkeää panostaa myös hankkeiden päättymisen jälkeen.

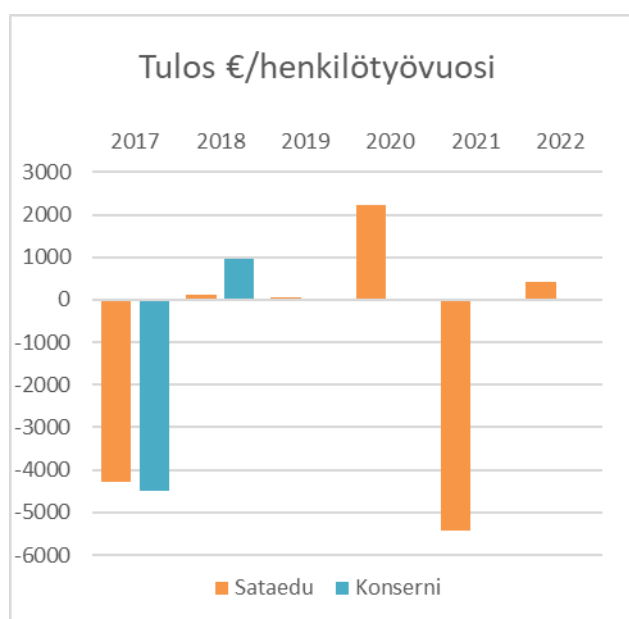
5 Tuloksellisuuden arviointi

Tarkastuslautakunta arvioi tuloksellisuutta 1) tuotavuuden ja taloudellisuuden, 2) työelämän laadun, 3) palveluiden laadun (opiskelijatytyväisyyden) ja 4) palveluiden vaikuttavuuden kautta.

Tuloksellisuusarviointia varten tarkastuslautakunta on kerännyt henkilöstöraporteista, tilinpäätöksistä sekä kuntayhtymän johdon pitämistä selvityksistä.

Tuottavuus ja taloudellisuus

Luvussa 3. on käsitelty tilikauden tuloksen muodostumista. Kuntayhtymän tulos oli tilikaudella ylijäämäinen. Kuviossa 4 on laskettu suhdeluku, joka osoittaa, kuinka tulos suhteutuu käytössä olevaan henkilöstötyövuosien määrään.

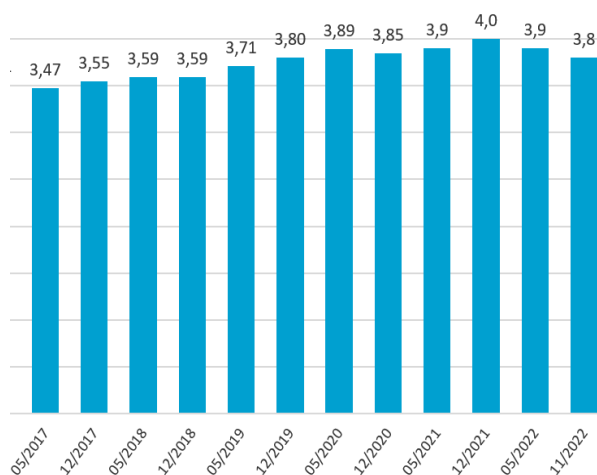

Kuvio 4. Tilikauden tulos euroa/htv vuosina 2017–2022.

Työelämän laatu

Vuoden lopussa palvelussuhteessa oli 308 henkilöä (2021: 321 hlöä; 2020: 321 hlöä; 2019: 279 hlöä). Vakinaista henkilöstöä oli 224 henkilöä (vuonna 2021: 218 hlöä, vuonna 2020: 224 hlöä), 72,7 % henkilöstöstä. Henkilöstö jakaantui seuraavasti; opetushenkilöstö 218 hlöä (70,8 %), hallinto- ja toimistohenkilöstö 53 hlöä (17,2 %) ja tilipalveluhenkilöstö 37 hlöä (12,0 %).

Henkilöstön työhyvinvointia on mitattu kahdesti vuodessa. Syksyn 2022 kyselyssä vastausprosentti oli 74 %. Työhyvinvointikyselyn tulokset ovat laskeutuneet hieman edellisestä vuodesta. Kyselyn perusteella työhyvinvointia on heikentänyt eniten työn kuormittavuuden ja työtehtävien lisääntyminen.

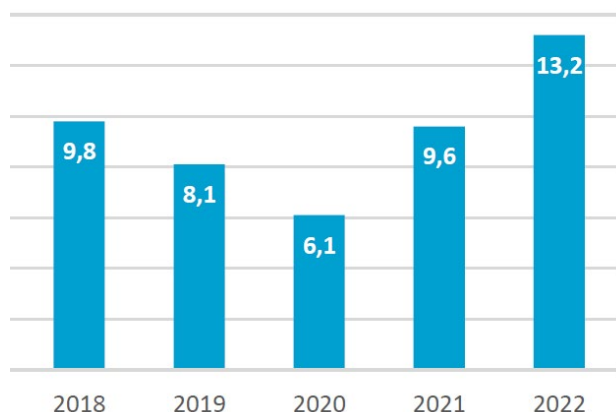
Kuvio 5. Työhyvinvointimittauksen tulokset vuosina 2017 – 2022.

Työhyvinvointikeskustelut ovat yksi tärkeä työkalu henkilöstön hyvinvoinnin kehittämiseksi. Keskusteluja käytiin vuonna 2022: 278 työntekijän kanssa. Tämä vastasi 100 % kohdehenkilöstöstä (2021: 100 %; 2020: 100 %; 2019 97,1 %).

Sataedussa työhyvinvointi on ollut hyvällä tasolla verrattuna yleiseen opetusalan työtyytyväisyyden kehitykseen. OAJ:n joka toinen vuosi toteutettavan opetusalan työolobarometrin mukaan opetusalla työtyytyväisyys on laskenut yleisesti Suomessa. Edellisen kerran barometri on toteutettu vuonna 2021, jolloin OAJ:n mukaan ammatillisen oppilaitosten opettajista vain noin 69 % oli tyytyväisiä työnsä. (OAJ 2011, 32.)

Henkilöstöllä oli vuoden aikana sairauspoissaoloja yhteensä 4 068 kalenteripäivää (vuonna 2021: 3 074 pvää; 2020: 1 956 pvää, vuonna 2019: 2 263 pvää), joka on 13,2 kpv/hlö.

Terveysprosentti eli ilman sairauspoissaoloja olleiden henkilöiden osuus henkilöstömäärästä oli 36,7 % (2021: 53,6 %; 2020: 58,3 %). Terveysperusteisten poissaolojen palkkakustannus oli 260 133,54 euroa (2021: 128,5 t€; 2020: 59,8 t€; 2019: 61,5 t€).

Kuvio 6. Sairauspoissaolojen kehitys vuosina 2017–2022. Sairauspoissaolot kpv / hlö.

Sairauspoissaolojen määrä kasvoi edellisistä vuosista. Vuoden 2020 matalaa sairauspoissaolojen määrää voi selittää Covid19-pandemia, joka vaikutti vuonna 2020 yleisesti Suomessa sairauspoissaolojen määrään vähentävästi. Esimerkiksi kausi-influnssaan sairastuneiden määrä oli Suomessa vuonna 2020 aikaisempaa vuosia pienempi. (Blomberg & Jäppinen 2020, Blomberg 2021.) Tämän jälkeen sairauspoissaolojen määrässä on käännytty nousuun.

Terveystalon (13.2.2023) tekemän selvityksen mukaan vuonna 2022 työikäisten sairastaminen on lisääntynyt Suomessa kymmeniä prosentteja verrattaessa vuotta 2022 vuoteen 2021. Terveystalon mukaan koronavuosina 2020 ja 2021 infektioihin liittyviä poissaoloja oli maltillisesti koronarajoitusten vuoksi. Lisäksi vuoden 2022 loppuvuoden flunssaalto oli poikkeuksellinen voimakas, mikä kasvatti sairauspoissaolojen määrä suhteessa edellisiin vuosiin.

Tapaturmasta tai työmatkatapaturmasta johtuneita poissaolopäiviä sisältyi Sataedun poissaolopäiviin 106 kalenteripäivää (vuonna 2021: 8 pvää, vuonna 2020: 20 pvää). Turvallisuushavaintoja tehtiin 49 kpl (2021: 76 kpl; 2020: 39 kpl. Yleisimmin turvallisuushavainnot koskivat ajoneuvoliikennettä, liukkaita piha-alueilla, kiinteistö- ja paloturvallisuutta sekä käyttäytymiseen liittyviä ongelmia. Kaikkiin turvallisuushavaintoihin on reagoitu ja toimenpiteitä on tehty kattavasti.

Palveluiden laatu

Opiskelijatytyytyväisyyttä seurataan Sataedussa vuosittain. Opiskelijapalautte oli luvussa 4 esitettyjen mittareiden perusteella hyvällä tasolla ja AMIS-loppupalautteen osalta päästiin tavoitteeseen. Lisäksi esimerkiksi Amis-aloitus kyselyssä arvio opiskeluilmapiiiristä on parantunut ja oli vuonna 2022: 4,6 (2021: 4,3).

Oppilastytytyväisyyskyselyissä opiskelijat antoivat hyvää palautetta osaavasta ja sitoutuneesta henkilöstöstä ja heidän kanssaan tehtävästä yhteistyöstä. Lisäksi oppilaitosyhteisöjen ilmapiiri sai kiitosta.

Kehittämistä kyselyn perusteella oli esimerkiksi erityisen tuen ja ohjauksen riittävydessä. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden osalta ohjausta tarvittaisiin enemmän ja ohjauksessa tulisi ottaa yleisesti huomioon paremmin opiskelijoiden yksilöllisyys. Lisäksi vastausten perusteella tiedottamista ja tiedon kulkua voi aina parantaa.

Palveluiden vaikuttavuus

Ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin vuoksi. Ammatillisen koulutuksen järjestämiseen myönnetään rahoitusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (957/2017) ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (682/2017) mukaan.

Koulutuksen järjestäjän osuus rahoituksesta perustuu tavoitteellisiin opiskelijavuosiin, suoritettuihin tutkintoihin, tutkinnon osien osaamispisteisiin, opiskelijoiden työllistymiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen sekä opiskelija- ja työelämäpalautteeseen. (OKM 23.3.2022.) Näitä mittareita on tarkemmin käsitelty luvussa 4.

Luvusta neljä ilmenee, että Sataedu pääsi asetettuihin tavoitteisiin opiskelijavuosien osalta, mutta opiskelija vuosien määrä laski hieman edellisestä vuodesta. Vuonna 2022 opiskelijavuusia kertyi 2 404 vuotta (2021: 2 428 v; 2020: 2 515 v).

Suoritettujen tutkintojen määrä on laskenut vuodesta 2021. Vuonna 2022 tutkintoja suoritettiin 1 150 kpl (2021: 1 557 kpl; 2020: 903 kpl). Vuonna 2020 Covid19-pandemia aiheutti opintojen viivästymistä, ja tätä kurottiin umpeen vuoden 2021 aikana.

Opiskelijoiden työllistyminen osalta tavoitteeseen ei päästy, sillä vain 64 % opiskelijoista oli työllistynyt vuonna 2022 (2021: 72 %; 2020: 70,8 %). Opiskelijoiden jatko-opintojen osalta tavoitteeseen ei myöskään päästy. (2022 tavoite 7 %, toteuma 5,9 %). Opiskelijoiden jatko-opintojen määrä on kuitenkin noussut edellisestä vuodesta (2021; 4,8 %).

Työelämäpalautteen osalta Sataedu pääsi tavoitteisiin sekä tp-ohjaajien että työnantajien osalta. Molemmissa toteuma 4,2 (2021; 4,3) oli yli tavoitteen. AMIS-palautteen (loppupalaute) osalta Sataedu pääsi tavoitteeseensa toteuman ollessa 4,2. (2021: 4,2; 2020; 4,1–4,3).

Tarkastuslautakunnan arvio tuloksellisuuden kehityksestä

Tuottavuuden ja taloudellisuuden näkökulmasta Sataedun vuosi oli positiivinen – kuntayhtymä teki positiivisen tuloksen, kuntayhtymän rahoitusasema on hyvä ja Sataedun oma-varaisuusaste ja suhteellinen velkautuneisuus on ollut tasaisen hyvällä tasolla jo vuosia. Tarkastuslautakunta haluaakin kiinnittää omassa arviossaan huomiota kuntayhtymän toiminnassa erityisesti työelämän laatuun, palveluiden laatuun sekä palveluiden vaikuttavuuteen.

Työelämän laatu: Henkilöstön hyvinvointi laskusuunnassa

Edellisen vuoden tapaan tarkastuslautakunta muistuttaa, ettei työhyvinvointikyselyiden hyviin tuloksiin tule tuudittautua, vaan on tärkeää panostaa henkilöstön hyvinvointiin myös jatkossa. Tämä on erityisen tärkeää siitä syystä, että viimeisimpien kyselyiden perusteella työhyvinvoinnin trendi näyttää Sataedussa kääntyneen laskusuuntaan, vaikkakin tulokset ovat yhä hyvällä tasolla. Lisäksi terveysperusteisten poissaolojen palkkakustannukset ovat nousseet voimakkaasti edellisvuodesta.

Tarkastuslautakunta nostaakin esiin huolen henkilöstön hyvinvoinnista: mitä konkreettisia toimenpiteitä tulisi tehdä, jotta työhyvinvointikyselyiden tulosten laskusuuntainen trendi saataisiin pysäytettyä? Tarkastuslautakunta edellyttää, että yhtymänhallituksessa ja kuntayhtymän johdossa reagoidaan tulosten laskevaan trendiin. Työhyvinvointiin ja työyhteisön ilmapiiriin panostaminen on tarkastuslautakunnan mielestä tärkeää myös työnantajamielikuvan kannalta: hyvinvoiva henkilöstö on Sataedulle tärkeä kilpailuvaltti työmarkkinoilla.

Palveluiden vaikuttavuus: Opiskelijoilla haasteita työllistyä

Luvussa 4 esitettyjen määrällisten mittareiden perusteella Sataedu jää opiskelijoiden työllistymisessä ja jatko-opintoihin siirtymisessä koko maan keskitason alapuolelle. Tarkastuslautakunta edellyttää, että työllistymisprosenttiin kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota ja selvitetään tarkemmin miksi opiskelijat eivät työllisty alueella. Tämä on tärkeää vaikuttavuuden näkökulmasta: työllistymisprosentti vastaa suoraan Sataedun ydinkysymykseen ”Miksi Sataedu on olemassa?”. Sataedun opiskelijoiden työllistyminen on tärkeää niin opiskelijoiden kuin koko alueen tulevaisuuden kannalta. Lisäksi työllistymisprosentilla on suora yhteys Sataedun saaman valtionrahoituksen määrään, jolla taas on puolestaan suora yhteys palveluiden laatuun käytettävien resurssien kautta.

Palveluiden laatu: Opiskelijat tyytyväisiä palveluiden laatuun

Palveluiden laadun osalta Sataedu on saanut hyvää palautetta niin opiskelijoilta kuin työelämän edustajilta. Tarkastuslautakunta kuitenkin haluaa nostaa esiin, että vaikka saadut palautteet ovat hyvällä tasolla (yli 4) ja yli asetettujen tavoitteiden, on Sataedun tulosten taso vain hiukan koko maan keskitasoa korkeammalla.

Hyvästä palvelun laadusta kuitenkin indikoi myös suoritettujen tutkintojen määrät ja opiskelijoiden eroamisaste. Vaikka tutkintojen määrät ovat laskeneet edellisestä vuodesta, on tutkintojen läpäisyaste 71,4 % Sataedussa yli maan keskitason (koko Suomi: 68,6 %). Näin ollen suoritettujen tutkintojen määrää voidaan pitää hyvänä. Lisäksi luvusta 4 ilmenee, että opiskelijoiden eroamisaste 8,3 % on maan keskitasoa matalampi (koko Suomi: 10,3 %). Tämä antaa hyvän kuvan Sataedun tutkintojen tasosta sekä opetuksen laadusta.

6 Muut havainnot

Tilintarkastajan esiin nostamat havainnot ja suositukset

Tarkastuslautakunta on tehtävänsä mukaisesti tutustunut tilintarkastajan raportteihin vuosittain. Yhtymähallituksen tulisi huomioida tarkemmin sekä myös korjata raporteissa jo useampana vuonna esitetyt havainnot ja suositukset.

Tarkastuslautakunnan yhteenveto

Taloudellisesti Sataedun tilikausi 2022 oli ennakoitua positiivisempi. Ennakoitua suurempien valtionavustusten turvin kuntayhtymä teki ylijäämäisen tuloksen, eikä tilikaudella ollut merkittäviä talousarvio ylityksiä. Sataedun investointisuunnitelma myös toteutui pääosin suunnitellun mukaisesti.

Henkilöstötyytyväisyyskyselyiden tulokset ovat olleet viimeisimpien kyselyiden perusteella laskusuunnassa, ja tähän on tärkeää kiinnittää huomiota. Hyvän tuloksen ja palveluiden laadun takaa vain motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota myös opiskelijoiden työllistymiseen. Sataedussa on panostettu viime vuosina työelämäyhteistyön kehittämiseen ja tähän on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota myös jatkossa. Olemassa olevia työelämäsuhteita on tärkeää ylläpitää ja kehittää myös uusia yhteistyön muotoja.

Muuttuva toimintaympäristö ja yleinen taloudellinen tilanne tulee tarkastuslautakunnan arvion mukaan haastamaan myös Sataedua tulevaisuudessa. Tulevaisuudessa onkin yhä tärkeämpää panostaa ennakointiin ja toimintaympäristön analysointiin strategisten tavoitteiden asettamisessa.

Allekirjoitukset

Kari Kähkönen
puheenjohtaja

Outi Kangasniemi
varapuheenjohtaja

Reija Leivo
jäsen

Juha Hartila
jäsen

Lähteet

Blomgren, J. & Jäppinen, S. (2020) Sairauspoissaoloissa koronakevään aikana sekä nopeaa nousua että jyrkkää laskua. Kelan tutkimusblogi 25.8.2020

<https://tutkimusblogi.kela.fi/arkisto/5493>

Golnick T. & Ilves V. (OAJ) (2021) Opetusalan työolobarometri 2021.

https://www.oaj.fi/contentassets/14b569b3740b404f99026bc901ec75c7/oaj_opetusalan_tyoolo-barometri_2021.pdf

OKM. 23.3.2022. Ammatillisen koulutuksen rahoitus. Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut.

<https://okm.fi/ammattillisen-koulutuksen-hallinto-ja-rahoitus>

Satakunnan koulutuskuntayhtymän henkilöstöraportit 2021 ja 2022

Satakunnan koulutuskuntayhtymän opiskelijapalautteet 2022

Satakunnan koulutuskuntayhtymän tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2021

Satakunnan koulutuskuntayhtymän tilinpäätökset 2021 ja 2022

Terveystalo. 13.2.2023. Näin Suomi voi vuonna 2022: Sairauspoissaolojen määrä kasvoi runsaasti ja ne koskettivat yhä useampaa työnantajaa.

<https://news.cision.com/fi/terveystalo-oyj/r/nain-suomi-voi-vuonna-2022--sairauspoissaolojen-maara-kasvoi-runsaasti-ja-ne-koskettivat-yha-useampa,c3714698>
